

njegovu proročku poruku. Na kraju tumači vrijeme proroka Ezekijela (vrijeme babilonskog sužanjstva) i razlaže njegovu proročku poruku (str. 181–223).

U obliku tradicionalne "biblijske povijesti" pisac potanko tumači vrijeme, povijesno-političke i socijalne prilike i na pučki način razlaže proročku poruku tih proroka. Knjigu je pisac namijenio svojim studentima a još više širim krugovima katoličkih vjernika koji su željni dubljeg poznavanja Biblije.

Adalbert Rebić

Celestin TOMIĆ, *Marija majka vjere*, Zagreb, Provincijalat franjevac konventualaca, 1988, stranica 208.

Pisac u ovoj knjizi prikazuje Mariju kao majku vjere. Najprije razmatra Mariju u svjetlu židovske vjerske baštine (1. dio: str. 11–56), zatim Mariju, prvu kršćanku, kako je prikazuju evanđelja (str. 57–164) i, nakraju, Mariju u vjeri Crkve (str. 165–204).

U prvom dijelu pisac prikazuje Mariju na temelju židovsko-kršćanskih apokrifa (Protoevanđelje Jakovljevo, Tomino evanđelje Isusova djetinjstva, Pseudo-Matejevo evanđelje i Arapsko evanđelje djetinjstva). Pisac uspoređuje te apokrifne spise, od kojih su neki nastali već u 2. stoljeću (a neki čak u 6. stoljeću po Kristu), s Mickey-Mausom, Asterixom i slično i smatra da su bili napisani za djecu. Da li je u njima riječ o povijesti ili o izmišljenim događajima? Pisac veli da ne smijemo tako postaviti pitanje. "Stari ne poznaju strogu, objektivnu povijest u današnjem smislu, već iznose događaje da pouče, potaknu, oduševavaju za svoje junake. Ovakav način pisanja oduševljava, zanosi i potiče na hrabrost i mučeništvo" (str. 16). Ipak na temelju tih apokrifnih spisa pisac opisuje kao i mnogi drugi pisci prije njega (a možda i s pravom!) Marijino rođenje, djetinjstvo i mladenaštvo. Unatoč tome što ti podaci nisu povijesni, pisac poput filma "Mickey-Mausa" živopisno i zorno opisuje prizore Marijina rođenja i djetinjstva (pa i zaruke i vjenčanje s Josipom). Pisac, daka-ko, vjerno tumači smisao, sadržaj i poruku tih slika, što su duboko ukorijenjeni u pologu katoličke vjere. Osobito je dragocjen piščev opis židovske duhovne sredine u kojoj je Marija rasla (židovska pobožnost, molitva, slavljenje subote, Pashe, Pedesetnice, Sjenica, Purim i drugi oblici židovske pučke pobožnosti). Tako si čitatelj može življe i konkretnije predočiti Mariju, djevojku–ženu–majku, odgojenu u iskonskoj i izvornoj židovskoj pobožnosti.

U drugom dijelu pisac slijedi evanđelja i na temelju njih opisuje duhovni lik Marije, Isusove majke. Uzima u obzir Lukino evanđelje Isusova djetinjstva i tumači što sve znače one riječi: "Raduj se, Marijo!... Gospodin je s tobom... Milosti puna..." Tumači Marijino djevičanstvo i majčinstvo, njezinu vjeru ("Neka mi bude!"). U nastavku razlaže Marijin *Veliča* (Lk 1,46–56), Marijino mjesto u evanđeoskom opisu Isusova rođenja i prikazanja u Hramu. Slijede i tumačenja ostalih evanđeoskih odlomaka u kojima se spominje Marija (Mk, Mt, Lk i Iv), a uzima u obzir i Otkrivenje.

U trećem dijelu razlaže vjeru Crkve u Mariju kao Bogorodicu, Posrednicu svih milosti, Bezgrešno začeće i uznesenje na nebo. Dodaje nakraju još i vjeru u Mariju kao Majku Crkve.

Knjiga predstavlja duhovnu hranu vjernicima za Marijansku godinu. Pisac piše kao vrstan tumač Svetog pisma i kao Marijin pobožni štovatelj. Knjigu je namijenio širim krugovima vjernika, onima koje bi on (usp. str. 15) nazvao "malenim ljudima".

Adalbert Rebić

Stefano De Fiores, *Maria nella teologia contemporanea*, Centro di cultura Mariana "Mater Ecclesiae", Serie pastorale e di studio num. 6, Roma, 1987, stranica 588.

Stefano De Fiores je svećenik monfortanac, profesor mariologije na Papinskom sveučilištu Gregoriana i na Papinskom teološkom fakultetu Marianum te pisac nekoliko marioloških djela i članaka (*Maria nel mistero di Cristo e della Chiesa*, Roma, 1984; *Maria presenza viva nel popolo di Dio*, Roma, 1980; *Vangelo con Maria*, Roma, 1983). Priredio je dva vrlo vrijedna leksikona: *Il Nuovo dizionario di spiritualita* (Roma, 1979) i *Il Nuovo dizionario di mariologia* (Roma, 1985).

Knjiga *Maria nella teologia contemporanea* zasigurno je jedna od najcjelovitijih i najtemeljitijih sinteza suvremene mariologije. Poput panorame pisac nam iznosi suvremene teologe, misli, probleme, usmjerenja, spoznaje i otkrića nove mariologije. U iznošenju brojnih teoloških mišljenja De Fiores je trijezan i kritičan tumač. Tako je ta knjiga veličanstvena dopuna onom njegovu mariološkom leksikonu (*Nuovo dizionario di mariologia*) koji je u svijetu teologije bio prihvaćen s vrlim pohvalama.

Mariologija je vrlo složena znanost. De Fiores je pokušao u knjizi iznijeti sve njezine vidove: trojstveni, pneumatološki, ekleziološki i antropološki. Vođio je računa o svim problemima koje se postavlja sučelice suvremenoj mariologiji: feministički naglasci, ekumenski dijalog, pitanja inkulturacije, vrednovanje pučke pobožnosti, vjernost posaborskoj liturgijskoj obnovi, obzir prema suvremenim humanističkim znanostima. Stoga je njegovo djelo o mariologiji gotovo potpuno, iscrpno saznanje o Mariji koje može steći čovjek ograničenih umnih sposobnosti.

Djelo je pisac pisao s ljubavlju i odanošću prema Gospi: uspio je spojiti znanstvenu akribiju s djetinjom pobožnošću prema Mariji.

Knjiga ima, osim uvoda, obilne bibliografije i, na kraju, komentara Papine enciklike "Redemptoris Mater", XIX poglavlja. U I. poglavlju prikazuje mariološke udžbenike (mariološki udžbenici 17. i 20. stoljeća). U II. poglavlju prikazuje razvoj mariologije od 1920. do 1962, i to u okviru biblijskog pokreta, patrističko-marijanske obnove i liturgijskog pokreta. Tu iznosi i antropološke dimenzije mariologije (R. Guardini, L. Bouyer i K. Rahner) i ekumenske teškoće. Posebnu pozornost posvećuje traktatima M. Schmausa, R. Laurentina i E. Schillebeeckxa. U III. poglavlju daje sintezu vatikansko-saborske mariologije: to je zapravo komentar VIII. poglavlja "Lumen gentium", koji je on inače u opširnijem opsegu objavio kao zasebno djelo (vidi prije). U poglavlju IV. opisuje posaborsku krizu mariologije, a u V. i VI. poglavlju ocrta posaborsku teologiju i mjesto koje Marija u njoj zauzima (1965–1985). Poglavlje VII. posvetio je prikazivanju najvažnijih marioloških međunarodnih kongresa koje